

františka
xavera
šaldý

liberec

divadlo

125 let historické budovy
Šaldova divadla

z á ř í
ř í j e n

aver

číslo • 4
2008

11. čtvrtek

K10/Č/5

14. neděle

16. úterý

K2/9

18. čtvrtek

SPP

19. pátek

PŠ

20. sobota

K6/8

21. neděle

23. úterý

K8/Č/6

25. čtvrtek

K10/OB/4

26. pátek

K5/7

27. sobota

28. neděle

30. úterý

O/2

G. B. Shaw – PYGMALION

hra o pěti jednáních, konec ve 21.30 h.

DEN OTEVŘENÝCH DVEŘÍ

výprava do zákulisí DFXŠ v rámci Dnů evropského kulturního dědictví, 9.00–14.00 hodin, (prohlídky začínají v 9.00, 10.00, 11.00, 12.00 a 13.00 hod.)

G. Verdi – DÁMA S KAMÉLIEMI

balet o dvou jednáních, konec ve 21.00 h.

G. Verdi – RIGOLETTO

slavnostní předpremiéra opery v originále, konec ve 21.45 h.

G. Verdi – RIGOLETTO

premiéra opery v originále, konec ve 21.45 h.

Molière – ZDRAVÝ NEMOCNÝ

poslední Molièrova komedie, konec ve 21.10 h.

T. McNally, D. Yazbek – DONAHA!

slavný muzikál, konec ve 22.15 h.

K. Čapek – VĚC MAKROPULOS

komedie o třech dějstvích s přeměnou, konec ve 21.45 h.

G. Verdi – SIMON BOCCANEGRA

opera v originále, konec ve 21.45 h.

BALETNÍ GALAVEČER

tančí sólité a balet DFXŠ, konec ve 20.30 h.

G. Verdi – TRUBADÚR – DERNIÉRA

opera v originále, konec ve 21.50 h.

G. B. Shaw – PYGMALION

hra o pěti jednáních, začátek v 17.00 h.

G. Verdi – RIGOLETTO

opera v originále, konec ve 21.45 h.

**Vydalo DFXŠ,
Liberec © 2008**

náklad: 5 000 ks

*ředitel:
redakce:*

**František Dáňa
Tomáš Syrovátka,
Helena Syrovátková,
Vít Vencel,
Martin Urban,
Vlasta Vindušková
Pavel Dušek**

grafická úprava:

malé divadlo

- 4. čtvrtek** *JARRET – natáčení živého CD*
host: OFFBEAT
- 17. středa** **R. Schimmelpfennig – PUSH UP 1–3**
 K9/Č/6 tři sny o cestě vzhůru, konec ve 20.45 h.
- 18. čtvrtek** **N. Coward – ROZMARNÝ DUCH**
 K4/9 laskavá, ale spiritistická komedie,
 konec ve 21.10 h.
- 21. neděle** **NA SALAŠI DRACI JSOU**
 RD/6 *humorný pohádkový příběh*
host: Divadelní společnost F. Kreuzmanna,
začátek v 15.00 h.
- 24. středa** **S. Glover – SLAMĚNÁ ŽIDLE**
 K3/9 slavná skotská balada o lásce, konec ve 21.20 h.
- 26. pátek** **M. Uhde – ZÁZRAK V ČERNÉM DOMĚ**
 komedie o dvou dílech, konec ve 21.30 h.
- 30. úterý** **KPLO – výroční schůze,**
začátek v 17.00 h.

Změna programu vyhrazena!

Začátky představení, není-li uvedeno jinak,
 jsou v 19.00 hodin!

REZERVACE:

www.evstupenka.cz

výhodná rezervace přes Libereckou městskou kartu

*Umělecká činnost divadla se
 uskutečňuje za finanční podpory
 Ministerstva kultury ČR.*

Milí diváci a čtenáři, na Vaše pří-
 padné ohlasy se těšíme na adrese:
 DFXŠ, Zhořelecká 344/5, Liberec 1
 460 37. Připište heslo „Xaver“.
 Na stejnou adresu se obračejte
 i v případě Vašeho zájmu spolu-
 pracovat s redakcí. Nové přispěva-
 tele uvítáme. Děkujeme.

125 let divadelních osudů

Roku 1883, přesně 29. září, byla Schillerovým Vilémem Tellem otevřena budova dnešního Šaldova divadla v Liberci. Zamysleme se krátce nad 125 lety jeho osudů.

Tehdejší Liberečané prokázali velkorysost vůči divadlu hned na počátku, když oslovili jedny z nejvýznamnějších architektů své doby: vídeňský ateliér pánů Fellnera a Helmera, podle jejichž návrhu byla novorenesanční budova postavena. (Mimochodem, spořitelna poskytla bezúročnou půjčku.) Chloubou divadla je opona, jejímž autorem byl tehdy ještě mladý Gustav Klimt (spolu s F. Matschem a E. Klimtem). Nástrovní malby realizoval vídeňský malíř H. Löffler.

Cenná architektonická stavba vyrostla za dva roky a stojí už jeden a čtvrt století. Uvnitř jejích zdí ze hrálo německy i česky, na jevišti se představily významné osobnosti tehdejší Vídně či německých měst, příležitostně se objevila i jména známá dodnes: dirigoval tu např. Oskar Nedbal, zaspívala Emma Miřijovská, vystoupil František Štěpánek. V moderní historii působili v Liberci mimo jiné Boris Rösner, Luděk Vele, choreograf František Pokorný, scénograf Jaroslav Malina a mnozí další, neméně nezapomenutelní.

Stavba „kumštu“ nikdy nekončí, má křehčí základy než kamenný chrám a její statika je spojena s lidskými osudy. Třeba s ředitelem Barnayem, který v roce 1936 čelil útokům tisku, že patří „k exponentům židovského umění a jemu podřízené scény byly rejdištěm salonních bolševiků“ – čímž byli míněni B. Brecht či K. Weil. Nebo ředitele Basche, jehož stopa končí v koncentračním táboře. Divadlo, které mluví ke své době, není samozřejmostí. Ani v éře režisérů Kříže a Horanského, kteří i za normalizace vytvořili řadu objevených inscenací, ani za sametové revoluce, kdy StB filmovala ze střechy protějšího domu účastníky shromáždění, ani dnes, kdy lze slyšet názory dehonestující kulturu na jakéhosi koníčka, který většinu daňových poplatníků na rozdíl od komerční televize či bulváru nezajímá.

Nehmatatelná budova „kumštu“ je tím posledním, co zůstává stát, když ostatní pevnosti selžou. Vážíme si v naší zemi lidí, kteří stojí na jejích hradbách? Mají v našem žebříčku hodnot alespoň takové místo jako nové železobetonové konstrukce v centrech našich měst? Slovo divadlo neznamená jen budovu, ale především desítky let lidských osudů. O smyslu jejich životů rozhodujeme i my dnes.

Je to jasné: hru zakázat!

Takový osud měl potkat komedii Figarova svatba. Podle spisovatele Feuchtwangera se její čtení před králem odehrálo nějak takhle:

„Ta hra se vám nelíbí, Sire?“ zeptala se sladce Toaneta. „Je odporná,“ prohlásil Ludvík, „je nepřístojná od prvního do posledního slova,“ a upřel své vyvalené oči hněvivě na Vaudreuila, pak na Toanetu a pak znovu na Vaudreuila. „Ale je velice duchaplná,“ poznamenala Toaneta. „To je,“ odpověděl jedovatě Ludvík, „má v sobě hudbu. Ale já si nepřeji, aby se někdo touhle hudbou zabýval. Nechci, aby někdo sedl téhle hudbě na lep. Já jsem malý duch a nemám rád malé knížky. A já vám říkám, Madame, že nedovolím, aby se tenhle kus hrál... To dám dřív Bastilu zbourat, než bych povolil tuhle hru!“

Když přišel útok lidu na Bastilu, Figaro se už dávno hrál, nejprve na soukromém představení u hraběte de Vaudreuil, roku 1784 i veřejně. Dva roky nato napsal Mozart stejnojmennou operu.

Komedie Figarova svatba ve své době působila revolučně. Figaro byl podmanivým mluvčím chudých proti svévoli mocipánů tohoto světa. Jak ji přečte současný mladý režisér Daniel Špinar prozradí 17. října premiéra, pro nedočkavé předpremiéra o den dříve.

ts

P. de Beaumarchais – FIGAROVA SVATBA

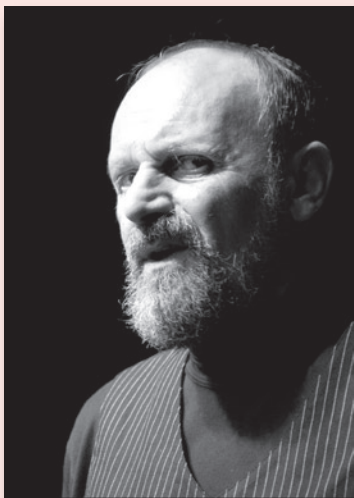
Slavnostní předpremiéra 16. října 2008

Premiéra 17. října 2008

OBEJMI HO TAKHLE ZASVINĚNÉHO!

Kdo a koho? Papež. Františka z Assisi, který se právě válel s prasaty. Tak to alespoň píše Dario Fo, italský spisovatel a herec, držitel Nobelovy ceny za literaturu. Hru *Svatý komediant František* napsal sám pro sebe jako autorské divadlo a po vzoru starých kejklířů, jokulátorů, žertěů s ní objel Itálii. Jako kdysi potulní herci komedie dell'arte a nebo František se svými kázáními.

Autorskému divadlu, textapealu, divadlu jednoho herce propadl celoživotně i Václav Helšus neboli podle režiséra Petra Palouše komediant František. Histrion, který stál sám na jevišti bez ansámblu už víckrát, třeba jako Hrobník dánský nebo ve svém dlouholetém „špílcí“ Obsluhoval jsem anglického krále. Tentokrát se o porci monodramatického textu i o svéráznou au-

Svatý komediant Václav Helšus

reolu sv. Františka rozdělí: po boku, za zády či v patách mu půjde Marek Sýkora.

Dario Fo většinou vystupoval ve svých vlastních textech. Proslavil se v šedesátých letech jako televizní komik-kabaretiér, ale jeho představa televizní zábavy byla nerozlučně spjatá s kritickým politickým podtextem. Přestože získal obrovskou popularitu, byl z televize vyřtván a doma celoživotně čelil jakési nepsané cenzuře. K jeho nejslavnějším počínům patří *Mistero buffo* – hra, která podobně jako „*František*“ těží z tradice středověkých textů a má

Marek Sýkora

náboženský námět – tentokrát evangelijní. Foův nadhled nebyl církvi po chuti, o to nadšeněji ho přijímali diváci, o čemž svědčí více než pět tisíc repríz!

Komediant a svatý. Ta dvě slova jako by na první pohled nepatřila k sobě, na druhé straně svatost a bláznovství k sobě mívají blízko. A smysl pro spojení protikladů a pro rozporuplnost věcí vždycky patřil do torny dobrého klauna. Umět s karikující naivitou rozehrát vážné věci a vidět svět trochu jako loutkové divadlo nebo dnes třeba animovaný film, který umožňuje zastavit čas a rozmontovat realitu ad absurdum, to je dávná tradice evropské smíchové kultury.

Kázat evangelium jako anekdotu je možná živější nežli mu naslouchat v kostele. Tak to viděl Foův František a zřejmě i divadelní diváci před věky i dnes. Ví to Fo i Tabori, jehož Goldbergovské variace přivedly evangelium na jeviště Malého divadla nedávno. Fo jde jinou cestou než Tabori, je humanističtější, laskavější, jeho vypravěčství je obyčejnější. Ale obě inscenace spojují jména režiséra Petra Palouše, herce Václava Helšuse a výtvarnice Jitky Moravcové. Poprvé na premiéře 3. října.

Světém muzikálu

Slavné muzikálové melodie rozezní podzimní Šaldovo divadlo. 10. října se totiž libereckému publiku představí dva účastníci populární soutěže Česko hledá Superstar II. – Jan Kříž a Michaela Nosková. Spolu s nimi bude zpívat Oldřich Kříž, hrát bude orchestr DFXŠ. Zazní slavné melodie Bernsteinovy West Side Story či Loeweho My Fair Lady. Dále se můžete těšit na Bídničky nebo Webberova Fantoma opery. K muzikálu ale neodmyslitelně patří tanec, proto od baletní tyče poodstoupí tanečníci baletního souboru a dají vyniknout tanci modernímu, muzikálovému.

hs

Rigoletto – první podzimní premiéra

Letošní operní sezonu zahajuje soubor DFXŠ vrcholným dílem Giuseppe Verdiho Rigoletto. Verdimu bylo 37 let, když napsal operu, jejímž námětem se stala hra Victora Huga Král se baví. Verdi byl doslova ohromen mistrovstvím, s jakým Hugo charakterizoval hlavní postavy dramatu, a za cíl své opery si kladl dosáhnout téhož, ale hudebními prostředky. Hugovo drama způsobilo při své pařížské premiéře v roce 1832 velký skandál, a i o dvacet let později italská cenzura měla spousty připomínek. Zakázala předvádět krále coby zhýralce, a mrtvoly v pytli by prý byly špatným příkladem pro lid. Po dlouhých obtížích a cenzurních škrtech přece jen Verdi spolu s libretistou F. M. Piavem obhájili své dílo a 11. března 1851 slavili triumfální premiéru. Opera se stala světově úspěšnou, a i když z krále se stal bezejmenný vévoda a děj byl přesunut do dávné historie, stal se příběh uštěpačného šaška Rigoletta, mstícího se za svůj úděl, jasně čitelným.

Liberecká premiéra Rigoletta se uskuteční 19. září a v titulní roli se představí Anatolij Orel a Nikolai Nekrasov. Režie se ujme Blažena Hončarivová a za dirigentský pult se postaví František Babický.

hs

MARNÁ OPATRNOST

Život se ubírá klikatými cestičkami, a tak i když jsme jako podzimní baletní premiéru slibovali Marii Anoinetu, nenadálé okolnosti nás přinutily tento balet odsunout o pár měsíců dál. Taneční dílo o francouzské pannovnici uvidíte jako první baletní premiéru roku 2009. Na jeho místo nasazujeme titul, který vás jistě pobaví – komický balet Marná opatrnost aneb Špatně hlídaná dcera.

Představí se baletní soubor DFXŠ

Vedle Coppélie je Marná opatrnost základním pilířem romantických komických baletů. A příběh? Lakomá statkářka Simona chystá provdat svou dceru Lisettu za přihlouplého, ale bohatého syna vinaře Alana. Lisetta ale, jak už to bývá, miluje chudého chlapce Colina. A aby se po lásce toužící Lisetta nemohla s Colinem stýkat, vyhledává jí matka práci doma. Láska je ale vynalézavá, proto ani Simona svou dceru doma neuhlídá. Co všechno se stane při žních a k čemu všemu se dají využít snopy obilí? O komické situace nebude nouze také proto, že roli svérázné matky Simony tradičně tančí muž. Kdo z pánů v libereckém souboru obuje špičky, to se nechte překvapit...

V režii a choreografii Daniela Wiesnera, jehož Milostný život Fryderyka Chopina loni plnil hlediště, se představí baletní soubor DFXŠ posílněný o pět nových členů.

- 1. středa**
K3/10
- 2. čtvrtek**
K4/10
- 4. sobota**
- 5. neděle**
- 10. pátek**
K11/O/4
- 12. neděle**
- 14. úterý**
OB/4
- 16. čtvrtek**
SPP
- 17. pátek**
PŠ
- 18. sobota**
K6/9
- 19. neděle**
- 20. pondělí**
- 21. úterý**
O/3
- 22. středa**
K9/O/4
- 23. čtvrtek**
- 24. pátek**
K11/Č/5
- 26. neděle**
- 28. úterý**
K8/OB/4
- 29. středa**
Č/5
- 30. čtvrtek**
K10/OB/3
- 31. pátek**
- G. Verdi – DÁMA S KAMÉLIEMI**
balet o dvou jednáních, konec ve 21.00 h.
- R. Wagner – BLUDNÝ HOLANĎAN**
opera v originále, konec ve 22.00 h.
- G. Verdi – RIGOLETTO**
opera v originále, konec ve 21.45 h.
- THE BEATLES STORY** – hudební vystoupení, nesmrtelné hity z let 1963–67 v podání The Beatles Revival (hostují též v Liverpoolu) host: TBR Agency Praha, začátek v 17.00 h.
- SVĚTEM MUZIKÁLU** – koncert nejslavnějších muzikálových melodií, účinkují: Michaela Nosková, Jan Kříž, Oldřich Kříž, orchestr a balet DFXŠ, konec ve 21.00 h.
- E. Kálmán – HRABĚNKA MARICA**
klasická opereta, začátek v 16.00 h.
- G. Verdi – RIGOLETTO**
opera v originále, konec ve 21.45 h.
- P. de Beaumarchais – FIGAROVA SVATBA**
slavnostní předpremiéra rozjitřené komedie o lásce, svatbě, penězích a jednom ohňostroji, konec ve 21.00 h.
- P. de Beaumarchais – FIGAROVA SVATBA**
premiéra rozjitřené komedie o lásce, svatbě, penězích a jednom ohňostroji, konec ve 21.00 h.
- G. Puccini – MANON LESCAUT**
opera v originále, konec ve 22.00 h.
- L. Delibes – COPPÉLIA**
baletní představení s orchestrem, začátek v 17.00 h.
- G. B. Shaw – PYGMALION**
hra o pěti jednáních, konec ve 21.30 h.
- SVĚTEM MUZIKÁLU** – koncert nejslavnějších muzikálových melodií, účinkují: Michaela Nosková, Jan Kříž, Oldřich Kříž, orchestr a balet DFXŠ, konec ve 21.00 h.
- G. Verdi – RIGOLETTO**
opera v originále, konec ve 21.45 h.
- Dodo Gombár – HOSPODSKÁ KOMEDIE**, malé komorní panoptikum lidských charakterů, typů a rozličných figurek, v hlavní roli: Martin Trnavský, host: Divadlo Bolka Polívky
- K. Čapek – VĚC MAKROPULOS**
komedie o třech dějstvích s přeměnou, konec ve 21.45 h.
- P. de Beaumarchais – FIGAROVA SVATBA**
rozjitřená komedie o lásce, svatbě, penězích a jednom ohňostroji, začátek v 17.00 h.
- BALETNÍ GALAVEČER**
tančí sólisté a balet DFXŠ, konec ve 20.30 hod.
- A. Miller – SMRT OBCHODNÍHO CESTUJÍCÍHO**
nejslavnější americká hra, konec ve 21.30 h.
- G. Donizetti – POPRASK V OPEŘE**
komická opera, konec ve 21.30 h.
- SVĚTEM OPERETY** – to nejlepší z operetního žánru, zadáno pro ÚM, začátek v 16.00 h.

malé divadlo

- 2. čtvrtek**
K10/Č/6
- 3. pátek**
K5/8
- 11. sobota**
PM
- 14. úterý**
K2/10
- 15. středa**
- 16. čtvrtek**
- 19. neděle**
- 20. pondělí**
- 21. úterý**
- 22. středa**
K3/11
- 25. sobota**
- 30. čtvrtek**
- 31. pátek**
K5/9
- N. Coward – ROZMARNÝ DUCH**
laskavá, ale spiritistická komedie, konec ve 21.10 h.
- S. O`Casey – STÍN STŘELCE**
komedie se smutným koncem, konec ve 21.15 h.
- Dario Fo – SVATÝ KOMEDIANT FRANTIŠEK**
s Václavem Helšusem a Markem Sýkorou,
premiéra, konec ve 21.00 h.
- R. Schimmelpfennig – PUSH UP 1–3**
tři sny o cestě vzhůru, konec ve 20.45 h.
- Dario Fo – SVATÝ KOMEDIANT FRANTIŠEK**
s Václavem Helšusem a Markem Sýkorou,
konec ve 21.00 h.
- Beseda k inscenaci PUSH UP 1–3**
pořádá Klub přátel činohry i pro veřejnost
MALOVANÉ PÍSNÍČKY
muzikál plný písniček, básniček a pidipohádek
host: Divadelní agentura „BUM“ Praha
- KPLO – popremiérová beseda – RIGOLETTO**
začátek v 17.00 h.
- M. Uhde – ZÁZRAK V ČERNÉM DOMĚ**
komedie o dvou dílech, konec ve 21.30 h.
- S. O`Casey – STÍN STŘELCE**
komedie se smutným koncem, konec ve 21.15 h.
- W. Allen – PROKLETÍ NEFRITOVÉHO ŠKORPIÓNA**
nejtajemnější komedie W. Allena, konec ve 21.20 h.
- S. Glover – SLAMĚNÁ ŽIDLE**
slavná skotská balada o lásce,
konec ve 21.20, **natáčí ČT**
- S. Glover – SLAMĚNÁ ŽIDLE**
slavná skotská balada o lásce,
konec ve 21.20, **natáčí ČT**

Změna programu vyhrazena!

Začátky představení, není-li uvedeno jinak,
jsou v 19.00 hodin!

Předplatné na celý rok (ABO + Bloky) získáte v budově

Šaldova divadla tel.: 485 107 836, pokladna tel.: 485 101 523.

Prodejní doba: 12.00–18.00 hodin, pondělí zavřeno (vstupenky je možno zakoupit
v Městském informačním centru), jinak vždy hodinu před začátkem představení.

Obchodní oddělení tel.: 485 104 188

Propagační oddělení – tel./fax: 485 104 186

E-mail: saldovo-divadlo@saldovo-divadlo.cz

Další informace o programu můžete získat na WWW.SALDOVO-DIVADLO.CZ
www.divadla.365dni.cz

františka
šaldý xavera

liberec

divadlo

DĚKUJEME NAŠIM SPONZORŮM

Generální partner Divadla F. X. Šaldy

Škoda SIMPLY CLEVER

Oficiální vůz Divadla F. X. Šaldy

Partneři Divadla F. X. Šaldy

GENERÁLNÍ PARTNER OPERY BLUDNÝ HOLANĎAN

ADOZA s. r. o.
ovoce, zelenina

www.saldovo-divadlo.cz